

Turvattomuuskokemuksissa myös laadullisia eroja

Även kvalitativa skillnader i upplevd trygghet

Martti Tuominen

Tämän lehden numerossa 2/2004 olleessa artikkelissa (Heiskanen & Roivainen & Tuominen) julkaistiin ensimmäisiä tuloksia Helsingistä tehdystä turvallisuustutkimuksesta. Tutkimuksen aineisto kerättiin vuoden 2003 syksyllä. Kun asukkailta kysyttiin turvattomuuden kokemista omalla asuinalueella viikonloppuna ilta-aikaan, vaihtelivat turvattomuutta kokevien osuudet peruspiireittäin kuudesta prosentista 34 prosenttiin. Vaikka tulokseen liittyy jonkin verran otannasta johtuvaa epävarmuutta, on syytä olettaa, että ainakin kartassa (s. 24) tumman punaisina esiintyvillä alueilla tilanne eroaa myös arkisessa todellisuudessa tumman sinisistä alueista. Monessa kohdin peruspiirit muodostavat laajempia samaan luokkaan kuuluvia alueita, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Lisäksi samansuuntaisia tuloksia on aiemmin saatu kaupunkipalvelututkimuksesta (Keskinen 1998, 53).

Katse alueisiin

Tässä artikkelissa pyrin selvittämään, millaisista asioista alueiden väliset erot johtuvat. Tavoitteena on luoda tarkempi katse muutaman valitun alueen "sisään". Sen mahdollistavat kaksi tutkimukseen sisältynyttä, turvattomuuden kokemista tarkentavaa jatkokysymystä. Yleistä turvallisuuden kokemista koske-

I Kvarttis nummer 2/2004 (artikeln av Heiskanen & Roivainen & Tuominen) utgavs de första rönen från en undersökning om upplevd trygghet i Helsingfors, vars material insamlades hösten 2003. Andelen personer som uppgav sig ha känt sig otrygga i sitt eget bostadsområde kvällstid på veckosluten varierade distriktsvis mellan sex och 34 procent. Trots att detta rön i någon mån påverkas av urvalets beskaffenhet finns det skäl att anta att åtminstone de områden som på kartan (s. 24) syns som mörkröda även i praktiken avviker från de mörkblå områdena i trygghetshänseende. Rönens tillförlitlighet ökas av det faktum att distrikten på många ställen bildar större zoner med samma trygghetsklass, och till yttermera visso har man fått liknande rön vid en undersökning om service i staden (Keskinen 1998, 53).

Fokus på småområdena

På dessa rader försöker jag klarlägga vad skillnaderna områden emellan kan bero på. Jag tittar därför lite närmare på vissa utvalda områden. Detta är möjligt tack vare två preciserande tilläggsfrågor om upplevd otrygghet som ingick i enkäten. Efter den allmänt formulerade frågan om upplevd trygghet fick enkätsvararna svara på huruvida det i deras eget bostadsom-

van kysymyksen jälkeen kysyttiin vastaajilta turvattomuuden aiheuttajia. Ensinnä kysyttiin "Onko asuinalueellanne turvattomuutta herättäviä paikkoja? Mitkä paikat?" ja tämän jatkokysymyksenä "Mikä tekee näistä paikoista turvattomia".

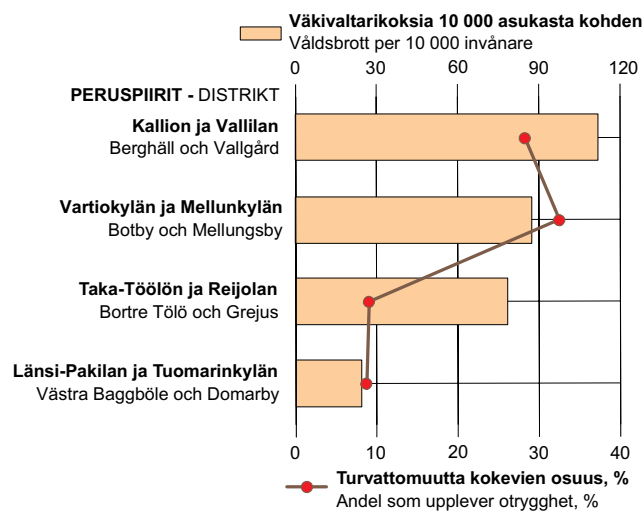
Valitsin tarkasteluun neljä erilaista aluetyyppiä. Korkean turvattomuuden alueita edustavat esikau-punkialueelta Vartiokylän ja Mellunkylän peruspiirit yhdistettyinä ja kantakaupungin alueelta Kallion ja Vallilan peruspiirit vastaavasti yhdistettyinä. Matalan turvattomuustason alueita kantakaupungista ovat Taka-Töölön ja Reijolan peruspiirit yhdessä ja esikau-punkialueelta yhdistetyt Pakilan ja Paloheinän peruspiirit. Kutsun alueita jatkossa lyhyesti Itä-Helsingiksi, Kallioksi, Töölöksi ja Pakilaksi.

Koettua ja tilastoitua

Oheisesta kuviosta nähdään, että tutkimusalueilla koettu turvattomuus ja todelliset väkivaltarikollisuustasot jossain määrin yhteisvaihtelevat. Kuviosta on vain viitteellinen, koska sekä mitattavat asiat että as-teikot ovat erilaisia. Näyttää kuitenkin siltä, että esi-

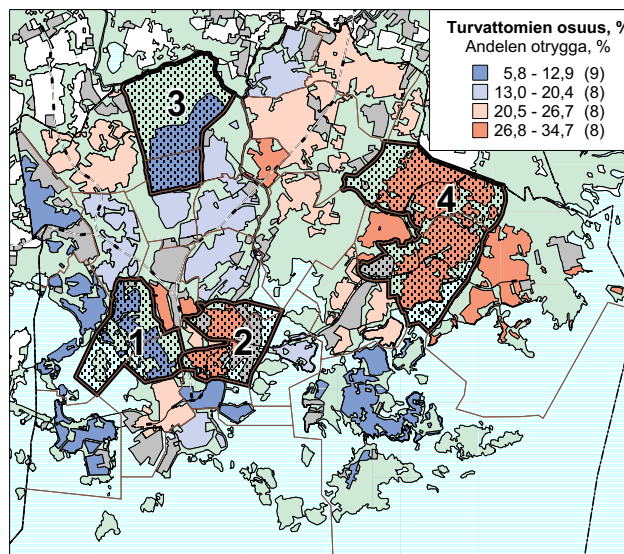
Kuvio 1. Turvattomuuden kokeminen ja väkivaltarikosten yleisyys tutkimusalueilla

Figur 1. Upplevd otrygghet och anmälda våldsbrott i de studerade områdena

Omalla asuinalueella turvattomuuden (turvattomien ja melko turvattomien osuus) kokemisen yleisyys peruspiireittäin 2003

Upplevd otrygghet (andelen otrygga och ganska otrygga) i det egna grannskapet, distriktsvis 2003

- 1 Taka-Töölön ja Reijolan** | Bortre Tölö och Grejus
- 2 Kallion ja Vallilan** | Berghäll och Vallgård
- 3 Länsi-Pakilan ja Tuomarinkylän** | Västra Baggböle och Domarby
- 4 Vartiokylän ja Mellunkylän** | Botby och Mellungsby

råde fanns ställen som de upplevde som otrygga, och vilka de i så fall var. Sedan skulle de försöka precisera vad det var som gjorde stället otryggt.

För denna analys valde jag ut fyra typer av områden. Områden med hög upplevd otrygghet företräds i ytterstaden av zonen Botby + Mellungsby i östra Helsingfors och i innerstaden av zonen Berghäll + Vallgård. Områden med låg upplevd otrygghet företräds i ytterstaden av zonen Västra Baggböle + Svedängen, och i innerstaden av Bortre Tölö + Grejus. Jag kallar för enkelhetens skull i fortsättningen dessa områden Öst-Helsingfors, Berghäll, Baggböle och Tölö.

merkiksi Töölössä väkivaltaa esiintyy suhteellisesti enemmän kuin turvattomuuden kokemista ja Itä-Helsingissä tilanne olisi hiukan toisen suuntainen. Pakilassa sekä tilastoitu väkivalta että turvattomuuden kokeminen ovat alhaisilla tasoilla. Vertailu on vain suuntaa antava senkin takia, että osa tilastoidusta väkivallasta tapahtuu asunnoissa ja muissa sisätiloissa, eikä niin ollen vaikuta alueen koettuun turvallisuuteen.

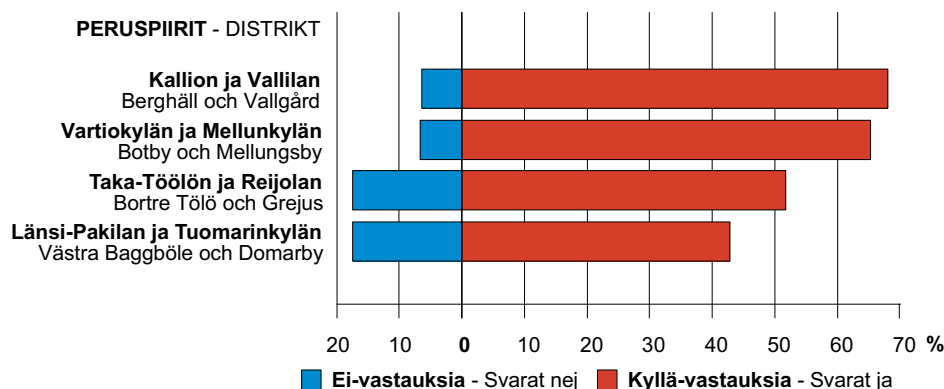
Onko asuinalueellanne turvattomuutta herättäviä paikkoja?

Otsikon kysymystä voidaan aluksi tarkastella määrällisesti sen perusteella, kuinka moni vastaaja on tällaisia paikkoja maininnut. Kysymykseen vastasivat eniten Kalliossa (74 %) ja Itä-Helsingissä asuvat (72 %). Jonkin verran harvemmin vastattiin Töölössä (69 %) ja Pakilassa selvästi vähiten (60 %).

Odotuksen mukaisesti korkeamman turvattomuuden alueilta tuli enemmän mainintoja turvattomuutta herättävistä paikoista. Pakilalaisten ja töölöläisten vastauksissa oli myös selvästi enemmän nimenomaisia kielteisiä vastauksia: ei ole turvattomuutta herättäviä paikkoja.

Kuvio 2. Maininnat turvattomista paikoista tutkimusalueilla

Figur 2. Nämnannde av otrygga platser i det egna grannskapet

Upplevt och statistikfört

Figuren visar att upplevd otrygghet inte alltid går hand i hand med de anmälda våldsbrotten i ett område. Figuren är givetvis enbart riktningsgivande, eftersom både mätningssättet och skalorna (antal brott till vänster, andelen otrygga till höger) är olika. Men likafullt verkar det i Tölö finnas mera faktiskt än upplevt våld, medan läget i Öst-Helsingfors skulle vara det motsatta. I Baggböleområdet är både det statistikförda och det upplevda våldet på låg nivå. Jämförelsen är enbart riktningsgivande även av den anledningen att en del av det statistikförda våldet sker inomhus bl.a. i bostäder och därför inte påverkar den upplevda tryggheten.

Finns det ställen i ert grannskap som väcker otrygghet?

Frågan i rubriken kan först analyseras kvantitativt utgående från hur många av de svarande som nämnt sådana platser. Frågan besvarades mest i Berghäll (74 %) och Öst-Helsingfors (72 %). Något färre (69 %) svarade i Tölö, och klart färre i Baggböle (60 %).

Turvattomat paikat

Oheiseen kuvioon on koottu yleisimpiä mainintoja turvattomiksi koetuista paikoista. Prosentit on laskettu kaikista alueen vastaajista, joten pylvään pituus kertoo, kuinka suuri osa on näitä paikkoja maininnut. Itä-Helsingissä valtaosan maininnoista muodostavat ostoskeskus ja metro. Myös Pakilassa ostoskeskus saa mainintoja, mutta ne koskevat viereisen peruspiirin, Maunulan ostoskeskusta. Kantakaupungissa puistot ovat useimmin mainittuja pelottavia paikkoja, Kalliossa myös metro. Kantakaupungissa mainittiin lisäksi enemmän nimettyjä katuja ja paikkoja kuin esikaupunkialueilla.

Seuraavassa kysymyksessä vastaajia pyydettiin kertomaan, mikä tekee mainituista paikoista turvattomia. Annetuista vastauksista erottui alueittain jossain määrin eroavia profileja. Turvallisimmiksi koetuilla Töölön ja Pakilan alueilla mainintoja kertyi ylipäätään niukasti. Töölöläisen vastauksissa korostuivat sellaiset ilmaukset kuin pimeä, tyhjä ja auto. Esimerkiksi auto keskuspuisto on pelottava pimeällä, kun siellä ei kukaan tulisi avuksi, jos jotain tapahtuisi. Pakilan profiili on samantapainen: pimeä puisto voi olla pelottava, kun nuoriso kokoontuu sinne kaljoineen.

Som väntat förekom det mera nämningen om otrygga ställen i de områden som hade högre upplevd otrygghet. Bland invånarna i Baggböleområdet och Tölöområdet var det i sin tur klart flera som uttryckligen uppgav att inga ställen som väcker otrygghet fanns i deras grannskap.

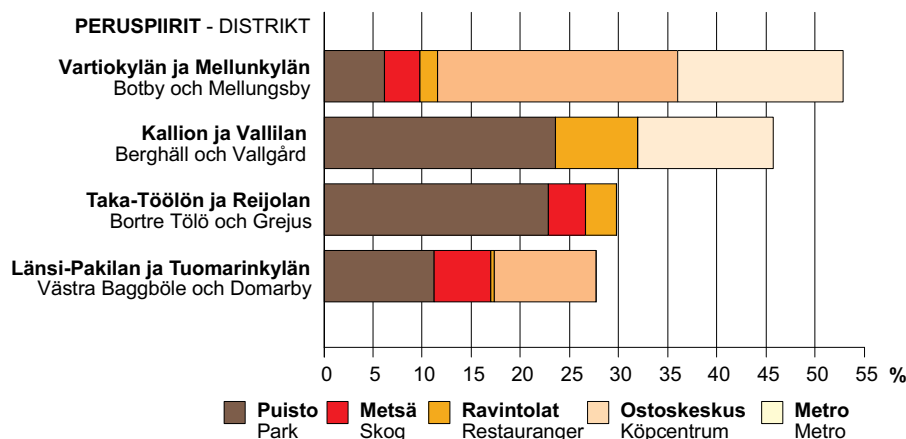
Otrygga ställen

Figur 3 visar fördelningen i de olika områdena av olika typer av otrygga ställen. Andelarna visar hur stor del av samtliga svarande från ett område som nämnt respektive typ av ställe. I Öst-Helsingfors står köpcentret och metron för största delen av omnämningarna. Även i Baggböleområdet nämns köpcentret, men avser då köpcentret i granndistriktet Månsas. I innerstaden nämns parkerna oftast som skrämmande ställen, i Berghäll även metron. I innerstaden var det också vanligare än i ytterstaden att nämna vissa gator och övriga ställen.

I följande fråga ombads de svarande berätta vad det var som gjorde vissa ställen otrygga. Svarsprofilerna blev något olika i de olika områdena. I områdena Tölö och Baggböle, där den upplevda otryggheten rent kvantitativt var lägst, förekom överlag väldigt få nämningen. I Tölö framträdde sådana uttryck som

Kuvio 3. Turvattomuutta herättävät asiat tutkimusalueilla

Figur 3. Ställen som väcker otrygghet

Kallion ja Itä-Helsingin alueilla nousivat molemmissa voimakkaasti esiin humalaiset ja huumeissa olevat. Pimeyttä ja autoita, pelottavia paikkoja mainittiin satunnaisesti. Kalliossa huumeisiin liittyvät maininnat olivat yleisempiä kuin Itä-Helsingissä, jossa maininnat humalaisten aiheuttamista häiriöistä olivat hallitsevina ja niihin liitettiin myös mainintoja nuorisosta, jengeistä sekä ulkomaalaisista että mustalaisista.

Turvattomuutta herättäviä paikkoja koskevat maininnat tuovat sisältöä yleisemmän turvattomuuskysymyksen vastausvaihtoehdoille "melko turvaton" ja "turvaton". Paitsi että Pakilassa ja Töölössä turvattomuuden kokemus on harvinaisempaa kuin Kalliossa ja Itä-Helsingissä, myös pelkojen syyt ovat toisenslaisia. Pimeyden, autoiden katujen ja puistojen pelottavuus ilmaistaan usein konditionaalissa: voisi tapahtua jotakin, tai jos jotakin tapahtuisi... Kallion ja Itä-Helsingin vastauksista välittyy konkreettisempi kuva arkisesta pelottavuudesta, jonka aiheuttajana on Timo Kopomaan käsitteen mukainen ei-toivottu porukointi. Sekä Pakilassa että etenkin Itä-Helsingissä on mainintoja nuorisosta, kantakaupungissa perherakenteen johdosta tietenkin vähemmän. Esikau-punkialueilla nuorisoa koskevissa maininnoissa on kuitenkin eroja. Pakilassa nuorison todetaan kokoontuvan kaljoineen, meluavan ja sotkevan, Itä-Helsingissä nuorisoon liitetään useammin maininta uhkavasta käytöksestä.

Pakila

"Nuoriso kokoontuu kaljoineen ja häiriköi."

"Valaistun ulkoilupolun vierestä alkaa täysin pimeään metsä, jonne mielikuvitus sijoittaa ties mitä vaaroja."

"Nuorisoa oleskelee yleensä iltaisin puistoissa."

Töölö

"Keskuspuiston syrjäisyys muusta liikenteestä (ei saa apua jos jotain tapahtuu), pimeys."

"Puistoissa pimeää ja paljon piiloutumispaikkoja esim. raiskaajille."

mörk, tom och öde. Som exempel är Centralparken skrämmande i mörker, då ingen kan komma till hjälp om någonting händer. I Baggböle blev profilen liknande: en mörk park kan vara skrämmande när ungdomsgängen samlas där med sina ölbackar.

I både Berghäll och Öst-Helsingfors framträdde fyllon och knarkare starkt som ett otrygghetsmoment. Mörker och öde, skrämmande platser nämndes bara sporadiskt. I Berghäll nämndes narkotikarelaterade saker oftare än i Öst-Helsingfors, där i sin tur vittnesmål om fyllestörningar dominerade och dessutom förknippades med ungdomsgång, invandrare och zigenare.

De typer av otrygga ställen som de svarande nämnt ger substans åt svarsalternativen "ganska otryggt ställe" och "otryggt ställe". Förutom att upplevd otrygghet är ovanligare i Baggböle och Tölö än i Berghäll och Öst-Helsingfors, är även orsakerna till rädsla annorlunda. I Baggböle och Tölö nämns mörka, öde gator och parker ofta såsom en abstrakt, lurande fara, medan svaren i Berghäll och Öst-Helsingfors ger en konkretare bild av vardagsrädslor, mestadels förorsakade av det som Timo Kopomaa kallar oönskad gängkultur. Både i Baggböle och i Öst-Helsingfors nämns ungdomarna som ett orosmoment, medan de i innerstaden, där barnfamiljer är ovanligare, nämns mindre ofta. Förstadsområdena emellan finns det nyansskillnader i karakteriseringarna av ungdomsgängen: i Baggböle konstaterar man att ungdomarna samlas med sina ölbackar och att de väsnas och skräpar ner, i Öst-Helsingfors nämns oftare att ungdomarna betar sig hotfullt.

Baggböle

"Ungdomarna samlas med ölbackar och uppträder störande."

"Bredvid den belysta motionsstigen börjar en beckmörk skog, där fantasin anar allsköns faror."

"Det brukar vistas ungdomar i parken om kvällarna."

"Porttikongit pimeitä ja noihin ei ole näkyvyyttä vasta kuin ihan niiden kohdalla.

"Pultsarit ovat vähentyneet olemattomiin, huumeväkeä joskus, humalaiset usein iltaisin.

"Yökerholiikenne (sekä henkilö-, että autoliikenne)"

Kallio

"Huumeiset ovat arvaamattomia"

"Rähisevät juopporemmit, uhkaavasti käyttäytyvät juopuneet nuoret/keski-ikäiset miehet, huumeiden käyttäjät"

"Suuri määrä humalaista nuorisoa ja vähemmistöjen edustajia – uhkaamista, homottelua"

"Humalaisia/päihteiden käyttäjiä paljon. Useita baareja seudulla. Saattaa tulla huutoja ym. epätoivottuja kontakteja."

Itä-Helsinki

"Humalaisten ja huumeveikkojen notkuminen ostarin lähistöllä, perään huutelu, lyöttäydytään juttusille väkisin."

"Humalaiset porukat, jotka vapaasti pystyvät rähäämään niin metrossa kuin asemallakin. Vartijoita eikä poliiseja näy tarpeeksi."

"Juopot ja narkomaanit ja nuorisolaumat varsinkin ulkolaiset ja mustalaisnuoret pelottaa.."

"Nuorisojoukko joka maleksii metron lähistöllä."

Keskustelu

Tuotettua turvattomuutta?

Suomalaisessa kriminologisessa tutkimuksessa on viime vuosina kiinnitetty kriittistä huomiota turvallisuuskyseleihin. Turvattomuuskokemukset eivät ole suorassa yhteydessä todelliseen väkivallan uhkaan. Erityisesti on kiinnitetty huomiota median rikosuutisoinnin vaikutukseen. Esimerkiksi iltapäivälehtien etusivujen rikosuutisointi on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana (Kivi-vuori, Kemppe, Smolej 2002, 82). Samana aikana on

Töölö

"Centralparkens avskildhet från övrig trafik (man får ingen hjälp om någonting händer), mörkret."

"Det är mörkt i parken och gott om gömställen för t.ex. Våldtäktsmän."

"Portgångarna är mörka, och man ser inte in i dem förrän just bredvid dem."

"Lodisarna har försvunnit nästan helt, ibland ser man knarkare, fyllon ofta på kvällarna."

"Nattklubbsrallyt (både folk och bilar)"

Berghäll

"Knarkarna är oberäkneliga."

"Skräniga fyllegång, fulla unga/medelålders män med hotfullt beteende, knarkare"

"Stort antal fulla ungdomar och minoriteter, hotelser, 'böggjävlar' mm."

"Många fyllon/knarkare. Många krogar i grannskapet. De kan ropa efter en och komma med anbud, eller tränga sig på."

Öst-Helsingfors

"Fyllon och knarkare som hänger vid köpcentret, de ropar efter en, påträngset beteende."

"Fyllegången som fritt får härja i metron och på stationerna. Det finns inte tillräckligt med väktare eller poliser."

"Fyllona och narkomanerna och ungdomsgången i synnerhet invandrare och zigenare är skrämmande."

"Ungdomsgänget som hänger vid metron."

Diskussion

Producerad otrygghet?

Inom finländsk kriminologisk forskning har man de senaste åren ställt sig kritisk till trygghetsenkäter. Upplevd otrygghet står inte i direkt samband med det verkliga våldshotet. Man har i synnerhet fäst uppmärksamhet vid medias roll i sammanhanget. Till exempel kvällstidningarnas löpsedlar har under de se-

kyselyissä ilmaistu turvattomuus lisääntynyt. On myös osoitettu, että aktiivinen rikosuutisoinnin seuraaminen lisää turvattomuuskokemusten yleisyyttä (Smolej, Kivivuori 2005, 134).

Laajemmin turvattomuuden nousua yhteiskunnalliseen keskusteluun on myös tutkimus ollut tuke-
massa. Esimerkiksi 1970-luvun alussa toteutetun laajan Kaupunkitutkimus 70 tutkimuskokonaisuuden osaraportissa Asuntoalueiden kehittämistavoitteet 1970-luvulla (Vuorela, 1971) asuinalueen turvallisuutta koskevat kysymykset käsittelivät ainoastaan liikenneturvallisuutta. Pian tämän jälkeen asuinalueen koettua rikosturvallisuutta koskevat kysymykset vakiinnuttivat paikkansa tällaisissa kyselyissä. Esimerkiksi Kaupunkipalvelututkimuksessa ja Asukasbarometrissa ne ovat vakiinnuttaneet paikkansa. 1980-luvun alusta lähtien on Suomessa tehty myös valtakunnallisia rikosuhritutkimuksia, joihin kuuluu myös kysymyksiä koetusta rikosturvattomuudesta. Myös valtiovallan ja kuntien turvallisuussuunnitelmat ovat lisänneet turvallisuuspuhetta yhteiskunnassa.

Vaikka turvattomuuskokemukset eivät suoraan kuvaa väkivallan uhkaa, osoittaa esiteltyjen neljän Helsingin alueen tarkempi kuvaus, että ne kertovat kuitenkin myös alueen arkisesta elämänmenosta.

Lyhyetkin avovastaukset kertovat turvattomimilla alueilla väkivallan uhan olevan todellisempaa kuin turvallisimmilla alueilla, joissa korostui pimeän pelko ja epämääräisemmän uhkat.

Koko Helsinkiä koskevat rikostilastot osoittavat monelta osin sangen suotuisaa kehitystä. Omaisuusrikosten määrät ovat laskusuunnassa ja väkivaltarikostenkin määrä on pysynyt pitkään ennallaan huolimatta 1990-luvun väestönkasvusta. Myöskään turvattomuuden kokeminen ei näytä enää lisääntyneen. Kaupunkipalvelututkimuksen tuoreiden tietojen mukaan helsinkiläisten turvattomuuskokemukset omalla asuinalueella lisääntyivät vuodesta 1997 vuoteen 2001, mutta palasivat vuonna 2005 takaisin vuoden 1997 tasolle.

naste tjugo åren i allt högre grad skyltat med rubriker om brott (Kivivuori, Kemppe, Smolej 2002, 82). Samtidigt har den otrygghet som uttrycks i enkäterna ökat. Man har även kunnat påvisa att aktivt följande av brottsrubriker ökar den upplevda otryggheten (Smolej, Kivivuori 2005, 134).

Och även forskningen torde ha bidragit till att otryggheten seglat upp i samhällsdebatten. För att belysa detta kan nämnas att frågorna om trygghet i den rapport om tilltänkt utvecklande av bostadsområdena på 1970-talet som ingick i det omfattande stadsforskningsprojektet *Kaupunkitutkimus 70* bara tog upp trafiksäkerheten. Men snart därefter blev frågor om upplevd trygghet mot brott en varaktig del i dylika enkäter, t.ex. Stadsserviceenkäten och Invånarbarometern. Sedan början av 1980-talet har man i Finland även gjort riksomfattande undersökningar om brottsoffer, och i dem ingår också frågor om upplevd otrygghet mot brott. Även det att statsmakten och kommunerna har säkerhetsplaner har givit bränsle åt temat otrygghet.

Trots att upplevd otrygghet inte direkt avspeglar det faktiska våldshotet, säger vår analys en del om vardagslivet i de fyra områdena vi studerat. Även de kortare bland de fritt formulerade svaren vittnar om att hotet om våld är konkretare i de områden där den upplevda otryggheten är större än i de områden där man upplever sig mindre otrygg. I de senare var det rädsla för mörker och andra abstraktare hot som dominerade.

Den brottsstatistik som gäller hela Helsingfors pekar i många avseenden på en förmånlig utveckling. Antalet anmälda egendomsbrott ser ut att minska, och våldsbrotten har hållits ganska konstanta trots folkökningen på 1990-talet. Den upplevda otryggheten tycks inte heller ha fortsatt öka. Enligt färsk rön från Stadsserviceenkäten ökade helsingforsbornas upplevelser av otrygghet i det egna grannskapet mellan åren 1997 och 2001, för att sedan år 2005 återta samma nivå som år 1997.

Asuinalueiden välillä on kuitenkin selviä eroja. Jatkossa tulee seurata, miten tilanne kehittyy eri puolilla kaupunkia. Alueiden väliset erot eivät saisi kasvaa, jotta kaupungin sosiaalinen eheys säilyy hyvällä tasolla.

Men det finns klara skillnader bostadsområden emellan. Så i fortsättningen gäller det att följa hur läget utvecklas i de olika delarna av staden. Om man vill att den sociala enhetligheten skall förbli god i Helsingfors får skillnaderna områden emellan inte växa.

Lähteet: | Källor:

Keskinen, Vesa (1998). Palvelut puntarissa. Kaupunkipalvelututkimus Helsingissä 1983, 1989, 1993 ja 1997. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 1998:3.

Kivivuori, Janne & Kemppi, Sari & Smolej, Mirka (2002). Etusivujen väkivalta. Väkivalta iltapäivälehtien etusivuilla, todellisuudessa ja ihmisten peloissa 1980–2000. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu 196. Hakapaino, Helsinki.

Smolej, Mirka & Kivivuori, Janne (2005). Rikosmedian yhteys väkivallan pelkoon. Teoksessa Sirén, Reino & Honkatukia, Päivi: Suomalaiset väkivallan uhreina. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu 206. Hakapaino, Helsinki.

Vuorela, Pertti (1971). Asuntoalueiden kehittämistavoitteet 1970-luvulla. Kaupunkitutkimus 70. Helsingin yliopiston sosiologian laitos, julkaisu 2/1971.